

SVENSKA BIBLIOTEKSMINNET

Intervju med Oscar Halvarsson, 86 år, bosatt i Runemo, Alfta. Intervjun gjord den 8/2 -84, av Tomas Christiansson och Marie Johnsson.

Oscar Halvarsson har tidigare arbetat mestadels i skogen på vintern och på en såg under sommarmånaderna. Bosatt i runemo sedan 1915.

När började du läsa?

Jag började egentligen inte läsa förrän jag kom hit. I Bollnäs läste jag också lite grann, men för att få låna på biblioteket i Bollnäs måste man vara sexton - sjuttom år. Det var ett församlingsbibliotek och låg i sockenstugan vid kyrkan. Det fanns inte många böcker; ett eller två skåp, inte mer.

Hur fick du böcker?

Ville jag läsa fick jag köpa tjugofemöresromaner av tidningspojckarna som sålde tidningar och böcker på tågen. De var häftade och kostade tjugofem öre styck.

Vad var det för slags böcker?

Det var romaner och detektivromaner.

Vad för slags böcker fanns på biblioteket?

Ganska sorterat, t ex Selma Lagerlöf.

Fanns det böcker hemma?

Nej! De böcker som fanns var Bibeln, Psalmboken och så hade min far frälsningsarmens sångbok, som han sjöng ur ibland.

Hur kom det sig att du blev intresserad av att läsa?

Jag hade lust för att läsa. Det låter som skryt, men jag har jämt haft lust till att läsa. Det hade jag ända ifrån det jag började i skolan.

Fanns det något skolbibliotek?

Nej, det fanns det inte. Vi var totalt utestängda, helt simpelt. Vi var fattigfolk och så skulle vi inte ha nåt.

Har skolan betytt något för ditt läsintresse?

Ja, det har det på sätt och vis. Det kan hända det låter som skryt, men jag hade lust till att läsa och jag tyckte själv jag var bra på att läsa. Men om jag var det, det vete gudarna! En del ämnen var jag sämre i, men läsning det var A och O för mig. Vi fick ABC-boken som vi skulle sitta hemma och läsa. Sedan när vi kom till skolan skulle fröken förhöra oss och se om vi kunde läsa. Och Gud nådde den som inte kunde! Då blev det stryk.

När och var kom du till ett bibliotek första gången?

Första biblioteket jag kom till var sockenbiblioteket i Bollnäs. Sedan när jag kom hit började jag låna böcker på Iogt-biblioteket.

Vad fanns det för böcker på Iogt-biblioteket?

Det fanns nästan allt möjligt. Ett bibliotek skulle innehålla allting. Det skulle finnas skönlitteratur, vetenskapliga böcker, böcker om blommor och trädgårdsskötsel, ja allt möjligt.

Fanns det många böcker då omkring 1915?

Nej. Det fanns en och en halv hylla med böcker.

Vem skötte om bokutlåningen?

Det var Iogts'ordförande, logitemplaren som skötte bokutlåningen. Han hade böckerna bredvid sig på bordet och efter mötets slut fick man låna en bok, inte mer. Det fanns så lite böcker så de lånade inte ut fler. Vi fick betala fem öre för att få låna en bok. Man fick ha boken i en vecka. Han man inte läsa ut boken måste man ändå ha den med sig till nästa möte och låna om den. Det kostade ytterligare fem öre.

Vad hände om man inte lämnade tillbaka boken i tid?

Man fick väl betala böter, tjugofem öre kanske.

Fanns det barnböcker?

Ja, det började bli det vid nittonhundrafemton till -sexton ungefär.

Tog man hänsyn till låntagarnas önskemål?

Nej, det gjordes det väl egentligen inte. Det var styrelsen på tre personer som gjorde urvalet.

Ditt första minne från logebiblioteket?

Jag kom med i logen "Runemo framtid" år nittonhundrafemton. Det var av ren nyfikenhet jag gick med. Det var mågot nytt och jag hade inget hum om vad det var för nåt. Ungdomar som var medlemmar redan agiterade bland oss andra och uppmanade oss att gå med.

Efter intagningsceremonierna gick jag fram till bokskåpet, som stod i ett hörn och tittade på böckerna genom glasörrarna. Då var det nån som kom och slog mig på axeln och frågade om jag var intresserad utav läsning, och jag svarade naturligtvis ja. Då sa han att jag kunde få låna en bok om jag ville. Han gick efter nycklarna till bokskåpet och låst upp det. Jag stod bara och tittade på böckerna för jag ~~skulle~~ tordes inte ta fram dem och bläddra i dem. Då frågade han om jag hade läst böcker förut och jag berättade att jag brukade köpa tjugofemöres romaner. "Det är då ingenting att läsa", sa han då. Så tog han fram en bok och sa att skulle läsa den. "Det är en rysk bok", sa han. "Herregud, tänkte jag. Ska en till att läsa ryska också när man mått och jämt kunde svenska." Han berättade att den var översatt till svenska och gav boken till mig. Han skrev upp mitt namn, bokens titel, datum för utlåning och när jag skulle lämna igen den i en anteckningsbok. Och så fick jag betala fem öre. Han sa åt mig att vara rädd om boken så att den inte skulle bli smusig. Han talade också om för mig att fick ha den i en vecka, att jag skulle lämna tillbaka den vid nästa möte. Men om jag ville fortsätta läsa boken så kunde jag få låna om den och betala fem öre igen. När jag kom hem på kvällen satte jag mig och läste boken tills den var slut. Jag satt hela matten fram till klocka halv fem. Boken hette "tsarens kurir". Där-efter lånade jag en bok vid varje möte. År nittonhundraarton kom jag med i biblioteksstyrelsen som valde ut vilka böcker som skulle köpas in.

Vad vardet för böcker som ni köpte in?

Det var mest skönlitteratur, t ex Selma Lagerlöf, Vilhelm Moberg.

Hur finansierades bokinköpen?

Pengar som blev över vid kaffeserveringen fick gå till inköp av böcker. Vi fick inga anslag.

Fanns det nåm sk "gifthylla"?

Nej, böckerna stod till allas förfogande. Det hade tagits beslut på att man skulle köpa in böcker som skulle stå till medlemmarnas

förfogande för att väcka deras läslust och förkovran.

Berätta om någon låntagare!

Jomas Dahlberg som arbetade på sågen han läste världshistorien, särskilt den grekiska. Per Engberg, han läste mest arbetarrörelsens historia. Per Åslund, han läste mest om korporationen. Olle Blomberg hade varit i Amerika men kommit tillbaka och börjat arbeta på sågen, han läste om svenskarna i Amerika. Så var et en som hette Strandberg och han höll sig mest till Alfta släkthistoria.

Öppettider?

Varje tisdagskväll mellan mittom och tjugotre.

Vilka lånade på biblioteket?

Det var mest arbetare, men även skollärare.

Förekom det någon annan verksamhet på biblioteket?

Jo, studiecirklar. Biblioteket var ett studiecirkelbibliotek. Biblioteket var egentligen en folkhögskola "fattigfolkets folkhögskola.

Finns det någon låntagar numera på logebiblioteket?

En och annan. Folk lånar på bokbussen istället.

Vad tror du kommer att hända med logebiblioteket i framtiden?

Jo, det är svårt att säga. Det har varit på förslag att det ska överlämnas till kommunbiblioteket, men jag har satt mig emot det. Biblioteket är uppbyggt här, det har varit byggdens bibliotek och jag vill ha det kvar här. Låt var att det inte är så många låntagare, men varför inte ha det kvar.

Vad tycker du om biblioteken idag?

De är bra.